

Βρυξέλλες, 28.6.2021
COM(2021) 323 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία κατά την
περίοδο 2021-2027**

Ασφάλεια και υγεία στην εργασία σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο εργασίας

{SWD(2021) 148 final} - {SWD(2021) 149 final}

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ,
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,
ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία κατά την
περίοδο 2021-2027**

Ασφάλεια και υγεία στην εργασία σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο εργασίας

1. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΕ

1.1. Η αξία της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία

Η νομοθεσία της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία (στο εξής: ΑΥΕ) είναι ουσιώδους σημασίας για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των περίπου 170 εκατομμυρίων εργαζομένων στην ΕΕ¹. Η προστασία του ατόμου από κινδύνους που απειλούν την υγεία και την ασφάλειά του στην εργασία συνιστά καθοριστικό στοιχείο για την επίτευξη αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας σε διαρκή βάση για όλους τους εργαζόμενους. Χάρη σ' αυτήν, έχει καταστεί δυνατή η μείωση των κινδύνων για την υγεία στην εργασία και η βελτίωση των προτύπων ΑΥΕ σε όλη την ΕΕ και σε όλους τους τομείς. Εντούτοις, οι προκλήσεις παραμένουν και η πανδημία Covid-19 έχει εντείνει κινδύνους που είναι ανάγκη να αντιμετωπιστούν.

Η προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, που κατοχυρώνεται στις Συνθήκες² και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων³, συνιστά βασικό στοιχείο για μια οικονομία της ΕΕ στην υπηρεσία των ανθρώπων. Το δικαίωμα σε υγιές και ασφαλές περιβάλλον εργασίας αποτυπώνεται στη 10η αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και είναι θεμελιώδους σημασίας για την επίτευξη των στόχων των Ηνωμένων Εθνών για βιώσιμη ανάπτυξη⁴. Συνιστά επίσης δομικό στοιχείο της υπό δημιουργία Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας.

Το νέο πλαίσιο για την ΑΥΕ κατά την περίοδο 2021-2027, που ανακοινώθηκε στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁵, καθορίζει τις

¹ Eurostat, Ifsa_eeagan2, μόνο μισθωτοί (εκτός του οικογενειακού εργατικού δυναμικού)

² https://europa.eu/european-union/law/treaties_el

³ Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *EE C 326 της 26.10.2012*, σ. 391.

⁴ <https://sdgs.un.org/goals>

⁵ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-action-plan_el

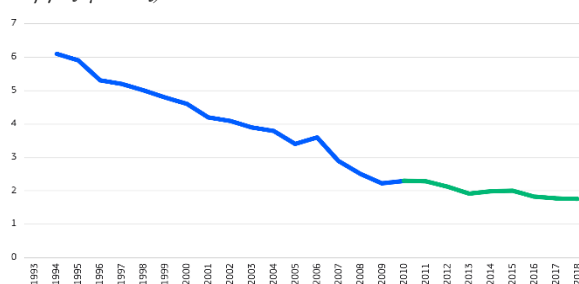
βασικές προτεραιότητες και τις απαιτούμενες δράσεις για τη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων τα προσεχή έτη, στο πλαίσιο του κόσμου μετά την πανδημία, ο οποίος σηματοδοτείται από την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, οικονομικές και δημογραφικές προκλήσεις και τη μεταβαλλόμενη αντίληψη για το παραδοσιακό περιβάλλον εργασίας.

Οι υγιεινές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας είναι προϋπόθεση για ένα υγιές και παραγωγικό εργατικό δυναμικό. Κανένας δεν θα πρέπει να πάσχει από ασθένειες που σχετίζονται με την εργασία ή να είναι θύμα εργατικών ατυχημάτων. Πρόκειται επίσης για σημαντική πτυχή τόσο της βιωσιμότητας όσο και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της ΕΕ.

Οι τελευταίες τρεις δεκαετίες επέφεραν σημαντική πρόοδο στην ΑΥΕ: τα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα στην ΕΕ μειώθηκαν κατά περίπου 70 % μεταξύ 1994 και 2018 (Διάγραμμα 1). Αν και παράγοντες όπως η αποβιομηχάνιση και η βελτιωμένη ιατρική περίθαλψη συνέβαλαν αναντίρρητα σ' αυτή τη μείωση, το σύστημα ΑΥΕ της ΕΕ διαδραμάτισε επίσης σημαντικό ρόλο. Παρά την εν λόγω πρόοδο, το 2018 σημειώθηκαν και πάλι περισσότερα από 3 300 θανατηφόρα ατυχήματα και 3,1 εκατ. μη θανατηφόρα ατυχήματα στην ΕΕ των 27, ενώ 200 000 και πλέον εργαζόμενοι χάνουν τη ζωή τους κάθε χρόνο εξαιτίας ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία. Αυτό προκαλεί τεράστια ανθρώπινη δυστυχία. Ως εκ τούτου, η διατήρηση και η βελτίωση των προτύπων προστασίας των εργαζομένων συνιστά διαρκή πρόκληση και αναγκαιότητα.

Πέρα από την υγεία και την ευεξία, υπάρχει και ένα ισχυρό οικονομικό επιχείρημα υπέρ της ύπαρξης υψηλού επιπέδου προστασίας των εργαζομένων. Το κόστος, για την οικονομία της ΕΕ, των ατυχημάτων και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία υπερβαίνει το 3,3 % του ΑΕΠ ετησίως⁶ (περίπου 460 δισ. EUR το 2019) (Διάγραμμα 2). Παρότι το κόστος για την ευεξία δεν είναι μετρήσιμο στο πλαίσιο

Διάγραμμα 1: Θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα στην ΕΕ — 1994-2018 (περιστατικά ανά 100 000 εργαζόμενους)

Πηγή: Eurostat, στοιχεία για τους κοινούς τομείς της οικονομίας στην ΕΕ των 15 (1994-2009) και για όλους τους τομείς της οικονομίας στην ΕΕ των 27

Διάγραμμα 2: Κόστος των τραυματισμών και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία στην κοινωνία, 2019 (σε δισ. EUR)

Πηγή: «Διεθνής σύγκριση του κόστους των ατυχημάτων και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία» (EU-OSHA, 2017), εκτίμηση με βάση δεδομένα της Eurostat και της Παγκόσμιας Τράπεζας.

⁶ Ο αριθμός αυτός υπολογίστηκε χρησιμοποιώντας το ποσοστό των αναπροσαρμοσμένων λόγω αναπηρίας ετών ζωής (DALY) ως προς τον συνολικό αριθμό των εργάσιμων ετών του ενεργού πληθυσμού της ΕΕ, πολλαπλασιαζόμενο επί το ΑΕΠ της ΕΕ. Τα DALY υπολογίζονται ως άθροισμα των χαμένων ετών ζωής (YLL) και των ετών ζωής με αναπηρία (YLD) λόγω θανατηφόρων και μη θανατηφόρων ατυχημάτων και ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία.

αυτών των αριθμητικών δεδομένων, η ορθή πρακτική σε επίπεδο ΑΥΕ συμβάλλει στο να καταστούν οι επιχειρήσεις πιο παραγωγικές, ανταγωνιστικές και βιώσιμες. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, για κάθε ευρώ που επενδύεται στην ΑΥΕ, η απόδοση για τον εργοδότη είναι περίπου διπλάσια⁷⁸. Μια στέρεη και υποστηρικτική δομή για την ΑΥΕ, που λαμβάνει μέριμνα για τις ειδικές ανάγκες των ΜΜΕ, τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας της ΕΕ, θα παράσχει ζωτικής σημασίας συνεισφορά σε μια βιώσιμη οικονομία και στην επίτευξη ΑΥΕ στην ΕΕ ευρύτερα. Η ύπαρξη καλού επιπέδου ΑΥΕ μειώνει επίσης τις δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης και άλλες κοινωνικές επιβαρύνσεις, ενώ, αντιθέτως, το κόστος λόγω ανεπαρκούς ΑΥΕ είναι υψηλό για τα άτομα, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία.

Η πανδημία Covid-19 κατέδειξε την κομβική σημασία της ΑΥΕ για την προστασία της υγείας των εργαζομένων, τη λειτουργία της κοινωνίας μας και τη συνέχεια οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων κείριας σημασίας. Συνεπώς, η πορεία προς την ανάκαμψη και την επανενεργοποίηση της παραγωγικότητας πρέπει επίσης να συμπεριλαμβάνει την ανανεωμένη δέσμευση να διατηρηθούν η ασφάλεια και η υγεία στην εργασία στην πρώτη γραμμή και να βελτιωθούν οι συνέργειες μεταξύ ΑΥΕ και πολιτικών για τη δημόσια υγεία.

1.2. Το σύστημα της ΕΕ εν δράσει

Δύο παράγοντες βοηθούν να εξηγηθούν όσα επιτεύχθηκαν με την προσέγγιση της ΕΕ στον τομέα της ΑΥΕ. Πρώτον, η ΕΕ και τα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει ένα **προηγμένο κανονιστικό σύστημα** για τη θέσπιση προληπτικών και προστατευτικών μέτρων αντιμετώπισης των επαγγελματικών κινδύνων. Δεύτερον, βάση αποτελεί η **τριμερής προσέγγιση**, σύμφωνα με την οποία εργαζόμενοι, εργοδότες και κυβερνήσεις συμμετέχουν άμεσα στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων για την ΑΥΕ σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, η διαρκής στήριξη που παρέχεται ιδίως σε πολύ μικρές επιχειρήσεις και ΜΜΕ συμβάλλει στην ορθή εφαρμογή των κανόνων ΑΥΕ.

Το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για την ΑΥΕ αποτελείται από μια οδηγία-πλαίσιο και 24 ειδικές οδηγίες που καταρτίστηκαν σε βάθος χρόνου. Η ευρωπαϊκή **οδηγία-πλαίσιο για την ασφάλεια και την υγεία κατά την εργασία**⁹ του 1989 αποτελεί τη βάση **κοινών αρχών και ελάχιστων προτύπων σε ολόκληρη την ΕΕ**. Εστιάζει σε μια νοοτροπία πρόληψης του κινδύνου και καθορίζει υποχρεώσεις των εργοδοτών όσον αφορά: i) τις εκτιμήσεις κινδύνων· ii) τα προληπτικά μέτρα· iii) την ενημέρωση των εργαζομένων σχετικά με την ΑΥΕ· iv) την κατάρτιση· v) τη διαβούλευση· και vi) την ισόρροπη συμμετοχή. Οι εν λόγω υποχρεώσεις ισχύουν για όλους τους κλάδους και τα

⁷⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης, «Socio-economic costs of accidents at work and work-related ill health – final report» («Κοινωνικοοικονομικό κόστος των ατυχημάτων και των προβλημάτων υγείας που σχετίζονται με την εργασία — τελική έκθεση»), 2011.

⁸ Tompa, E. «IWH economic analysis recommends a combination of methods to reduce silica dust exposure», At Work, Τεύχος 101, Καλοκαίρι 2020: Institute for Work & Health (Ινστιτούτο Εργασίας & Υγείας), Τορόντο.

⁹ Οδηγία του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1989, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία (89/391/ΕΟΚ).

επαγγέλματα και για εργοδότες τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Με ειδικές οδηγίες αντιμετωπίζονται συγκεκριμένοι κίνδυνοι, ομάδες και πλαίσια¹⁰.

Η νομοθεσία της ΕΕ για την ΑΥΕ καταρτίζεται σε στενή συνεργασία με τη **συμβουλευτική επιτροπή για την ασφάλεια και την υγεία στον χώρο εργασίας (στο εξής: ACSH)**¹¹, έναν τριμερή οργανισμό που απαρτίζεται από εκπροσώπους εθνικών κυβερνήσεων, συνδικαλιστικές οργανώσεις και οργανώσεις εργοδοτών. Ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (στο εξής: EU-OSHA)** παρέχει κατευθυντήριες γραμμές και εργαλεία, τα οποία, από κοινού με αντίστοιχα εθνικά διαδικτυακά εργαλεία: i) παρέχουν ειδικές ανά τομέα πληροφορίες που απευθύνονται πρωτίστως σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), καθώς αυτές απασχολούν το μεγαλύτερο ποσοστό εργαζομένων στην ΕΕ και συχνά αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα εμπόδια στη διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία· και ii) παρέχουν καθοδήγηση στους εργοδότες σε όλα τα στάδια της διαδικασίας εκτίμησης των κινδύνων¹². Η **Επιτροπή Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας (στο εξής: SLIC)**¹³ γνωμοδοτεί σχετικά με την επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ για την ΑΥΕ και προάγει την ανταλλαγή γνώσεων όσον αφορά τις πρακτικές επιθεώρησης της εργασίας.

1.3. Αξιοποίηση προηγούμενων στρατηγικών πλαισίων και ευρεία διαβούλευση

Επί σχεδόν 20 έτη, τα στρατηγικά πλαίσια της ΕΕ για την ΑΥΕ έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στον τρόπο λήψης αποφάσεων από πλευράς εθνικών αρχών και κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τους στόχους για την ΑΥΕ. Στους στόχους αυτούς περιλαμβάνονται i) η αύξηση της εναρμόνισης στο πλαίσιο κοινών προτεραιοτήτων· ii) η διευκόλυνση της συνεργασίας· iii) η ενεργοποίηση επενδύσεων στην ΑΥΕ· και iv) η προώθηση συγκεκριμένων δράσεων σε επίπεδο χώρου εργασίας.

Οι βασικές **προτεραιότητες του στρατηγικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020**¹⁴, όπως η πρόληψη των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία, η αντιμετώπιση της δημογραφικής αλλαγής και η εφαρμογή της νομοθεσίας, **αποτυπώθηκαν σε όλα τα εθνικά πλαίσια**¹⁵. Στα **σημαντικά επιτεύγματα** σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο του προηγούμενου στρατηγικού πλαισίου συγκαταλέγονται: i) 3 επικαιροποιήσεις της

¹⁰ Η εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσου και σχετικών με την ΑΥΕ οδηγιών της ΕΕ για την περίοδο 2013-2017 παρουσιάζεται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2021) 148/2.

¹¹ Απόφαση του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για την ίδρυση Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Ασφάλεια και την Υγεία στο Χώρο Εργασίας, (2003/C 218/01) ΕΕ C 218 της 13.9.2003.

¹² Για παράδειγμα, έως σήμερα έχουν δημοσιευθεί 250 εργαλεία διαδικτυακής διαδραστικής εκτίμησης κινδύνου (OiRA) και αναπτύσσονται 70 και πλέον πρόσθετα. Με τα εν λόγω εργαλεία έχουν διενεργηθεί περισσότερες από 173 000 εκτιμήσεις κινδύνου.

¹³ Εκπροσωπεί τους οργανισμούς επιθεώρησης εργασίας των κρατών μελών.

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία κατά την περίοδο 2014-2020, COM (2014) 332 final.

¹⁵ National Strategies in the field of Occupational Safety and Health in the EU report (Εκθεση σχετικά με τις εθνικές στρατηγικές στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία στην ΕΕ). EU-OSHA 2019.

οδηγίας για τους καρκινογόνους και μεταλλαξιογόνους παράγοντες¹⁶ και μία πρόταση για τέταρτη επικαιροποίηση· ii) επικαιροποιήσεις για τον εκσυγχρονισμό 4 οδηγιών, μεταξύ άλλων, στους τομείς των οριακών τιμών έκθεσης και των βιολογικών παραγόντων· iii) σημαντικός αριθμός ευρέως χρησιμοποιούμενων **κατευθυντήριων γραμμών και διαδικτυακών εργαλείων** που ανέπτυξε ο EU-OSHA για τους εργοδότες, μεταξύ άλλων, σχετικά με τη νόσο COVID-19· και iv) οδηγοί και εργαλεία διενέργειας επιθεωρήσεων που ανέπτυξε η SLIC.

Το παρόν στρατηγικό πλαίσιο βασίζεται στην αποτίμηση όσων επιτεύχθηκαν από την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία κατά την περίοδο 2014-2020. Με βάση αυτή την αποτίμηση, εντοπίστηκαν αρκετές προκλήσεις που συνδέονται με την πιο βραχυπρόθεσμη εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου, λαμβανομένων υπόψη: i) των περιορισμένων πόρων των κρατών μελών· ii) της ανάγκης να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις επαγγελματικές ασθένειες, τη δημογραφική αλλαγή, τους ψυχοκοινωνικούς κινδύνους και τις μυοσκελετικές παθήσεις· και iii) της ανάγκης για παροχή συνδρομής τόσο στις επιθεωρήσεις εργασίας όσο και στις εταιρείες προκειμένου να βελτιώσουν τα οικεία πρότυπα ΑΥΕ.

Το παρόν στρατηγικό πλαίσιο βασίζεται επίσης στη **συνεισφορά από ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων**, αντικατοπτρίζοντας τη δέσμευση όλων των φορέων για την εφαρμογή του. Τα θεμέλια τέθηκαν με την έκθεση του EU-OSHA σχετικά με τις εθνικές στρατηγικές για την ΑΥΕ, μια ειδική έκθεση αξιολόγησης και προηγμένα εργαλεία έρευνας. Πρόσθετη, κομβικής σημασίας συνεισφορά στο πλαίσιο παρείχαν: i) αρκετά συμπεράσματα του Συμβουλίου¹⁷. ii) εκθέσεις¹⁸, συστάσεις, ακροάσεις και άλλες συζητήσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο· iii) συζητήσεις με τους κοινωνικούς εταίρους και ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες· iv) απαντήσεις στο πλαίσιο ανοικτής δημόσιας διαβούλευσης· και v) η γνωμοδότηση της ACSH.

Το πλαίσιο βασίζεται επίσης στις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από την αξιολόγηση της πρακτικής εφαρμογής της οδηγίας-πλαισίου 89/391/ΕΟΚ σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων κατά την εργασία και 23 συναφών οδηγιών της ΕΕ για την περίοδο 2013-2017.

¹⁶ Οδηγία 2004/37/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους ή μεταλλαξιογόνους παράγοντες κατά την εργασία.

¹⁷ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2019 «Ο μεταβαλλόμενος κόσμος της εργασίας: σκέψεις σχετικά με νέες μορφές εργασίας και επιπτώσεις στην ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων» (Ρουμανική Προεδρία)· Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 10ης Δεκεμβρίου 2019 «Νέο στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία: Ενίσχυση της εφαρμογής της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στην ΕΕ» (Φινλανδική Προεδρία)· Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2020 «Ενίσχυση της ευεξίας στην εργασία» (Κροατική Προεδρία).

¹⁸ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2017, σχετικά με έναν ευρωπαϊκό πλάνο κοινωνικών δικαιωμάτων [2016/2095(INI)]· Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με μία ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις [2020/2084(INI)].

Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής¹⁹ και η συνοπτική έκθεση²⁰ που συνοδεύουν την παρούσα ανακοίνωση συνοψίζουν τα εν λόγω αποτελέσματα.

2. ΕΠΗΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΟΡΑΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΕ – ΤΡΕΙΣ ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι προτεραιότητες του προηγούμενου πλαισίου εξακολουθούν να είναι σημαντικές σήμερα. Εντούτοις, απαιτείται περαιτέρω δράση για την ΑΥΕ στην ΕΕ, προκειμένου να καταστούν οι χώροι εργασίας κατάλληλοι στο πλαίσιο των κλιμακούμενα ραγδαίων αλλαγών στην οικονομία, τη δημογραφική κατάσταση, τα εργασιακά πρότυπα και την κοινωνία εν γένει²¹. Για μια μερίδα των εργαζομένων της ΕΕ, η έννοια του χώρου εργασίας καθίσταται ολοένα και πιο ρευστή αλλά και πιο πολύπλοκη, καθώς εμφανίζονται νέες οργανωτικές μορφές, επιχειρηματικά μοντέλα και κλάδοι. Η πανδημία COVID-19 ενέτεινε αυτή την πολυπλοκότητα και κατέστησε τη διασύνδεση μεταξύ ΑΥΕ και πολιτικής για τη δημόσια υγεία πιο ισχυρή από ποτέ.

Ως εκ τούτου, το στρατηγικό πλαίσιο επικεντρώνεται σε **τρεις οριζόντιους βασικούς στόχους** για τα προσεχή έτη:

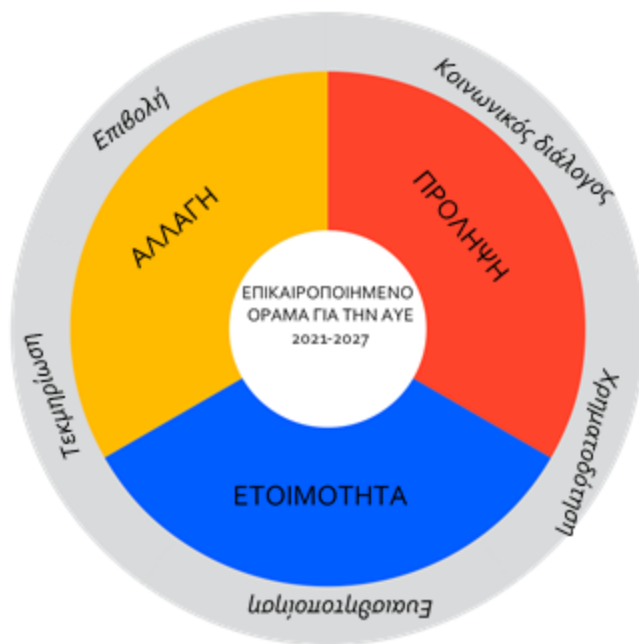
- πρόβλεψη και διαχείριση των **αλλαγών** στον νέο κόσμο της εργασίας που επιφέρουν η πράσινη, η ψηφιακή και η δημογραφική μετάβαση·
- βελτίωση της **πρόληψης** των ατυχημάτων και των ασθενειών στον χώρο εργασίας·
- αύξηση της **ετοιμότητας** απέναντι σε τυχόν ενδεχόμενες μελλοντικές υγειονομικές κρίσεις.

Για την επίτευξη των εν λόγω στόχων, απαιτείται δράση σε ενωσιακό, εθνικό, τομεακό και εταιρικό επίπεδο.

¹⁹ SWD(2021) 148/2.

²⁰ SWD(2021) 149/2.

²¹ ESENER 2019.

Η υλοποίηση αυτών των τριών στόχων θα βασιστεί: i) στον κοινωνικό διάλογο· ii) στην ενίσχυση της βάσης τεκμηρίωσης· iii) στην ενίσχυση της επιβολής· iv) στην ευαισθητοποίηση· και v) στη χρηματοδότηση.

2.1. Πρόβλεψη και διαχείριση των αλλαγών

Η φύση πολλών εργασιών, εργασιακών προτύπων και χώρων εργασίας μεταβάλλεται. Επαγγέλματα που δεν υφίσταντο πριν από μία δεκαετία έχουν κάνει την εμφάνισή τους ως αποτέλεσμα της **πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης**. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία²², η ψηφιακή στρατηγική της ΕΕ²³ και η νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη²⁴ πρόκειται από κοινού: i) να δημιουργήσουν μεγάλες επενδύσεις· ii) να συμβάλουν στην ανάπτυξη, την καινοτομία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας· και iii) να προσφέρουν ευελιξία και ευκαιρίες για τους εργαζόμενους, τις επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους. Ο προϋπολογισμός ύψους 1,8 τρισ. EUR της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027, συμπεριλαμβανομένου του NextGenerationEU, θα στηρίξει τις εν λόγω πρωτοβουλίες και θα συνεισφέρει στη βιώσιμη ανάκαμψη. Παράλληλα, η δημογραφική αλλαγή με τη μορφή της γήρανσης του εργατικού δυναμικού στην Ευρώπη απαιτεί συνεχή προβληματισμό και αντίδραση. Η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό· καθώς οι εργαζόμενοι γηράσκουν, πρέπει, αφενός, το εργασιακό περιβάλλον και τα καθήκοντα να προσαρμοστούν στις ιδιαίτερες ανάγκες τους και, αφετέρου, να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι. Ως εκ τούτου, με την Πράσινη Βίβλο σχετικά με τη γήρανση²⁵ ξεκίνησε μια

²² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_el

²³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_el

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0102>

²⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0050&from=EN>

συζήτηση, μεταξύ άλλων, σχετικά με τους όρους για τη συμμετοχή των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας.

Οι εξελίξεις στην τεχνολογία μπορούν να προσφέρουν νέες ευκαιρίες στους εργαζόμενους σε όλα τα στάδια της ζωής και της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους. Οι ψηφιακές τεχνολογίες μπορούν να παράσχουν στους εργαζόμενους, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων με αναπηρία ή των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, και στους εργοδότες τους ψηφιακές λύσεις για τη στήριξη της υγείας και της ευεξίας τους. Οι εν λόγω τεχνολογικές εξελίξεις μπορούν να προσφέρουν αυξημένες ευκαιρίες, σε γυναίκες και άνδρες, για βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και να στηρίξουν την εφαρμογή της ΑΥΕ μέσω προσβάσιμων εργαλείων, ευαισθητοποίησης και πιο αποδοτικής επιθεώρησης. Η ρομποτοποίηση, η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και η αυξημένη διάδοση της τηλεργασίας μειώνουν τους κινδύνους που ενέχουν επικίνδυνες εργασίες, όπως αυτές που εκτελούνται σε ζώνες με υψηλά επίπεδα μόλυνσης, όπως τα συστήματα επεξεργασίας λυμάτων, οι χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων ή αγροτικές περιοχές όπου εφαρμόζεται υποκαπνισμός. Εντούτοις, οι νέες τεχνολογίες θέτουν επίσης αρκετές προκλήσεις λόγω: i) αφενός, του εντεινόμενου μη τακτικού χαρακτήρα όσον αφορά τον χρόνο και τον τόπο άσκησης της εργασίας και, ii) αφετέρου, των κινδύνων που συνδέονται με τα νέα εργαλεία και μηχανήματα. Η κλιματική αλλαγή μπορεί επίσης να επηρεάσει την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων λόγω, μεταξύ άλλων, της αύξησης της θερμοκρασίας του περιβάλλοντος, της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των ακραίων καιρικών φαινομένων.

- ***Εκσυγχρονισμός και απλούστευση των κανόνων της ΕΕ για την ΑΥΕ στο πλαίσιο της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης***

Η νομοθεσία της ΕΕ για την ΑΥΕ καλύπτει ήδη πολλούς από τους **κινδύνους που προκύπτουν λόγω των αλλαγών σε κλάδους, εξοπλισμό και χώρους εργασίας**. Κατά τα πρόσφατα έτη, έχουν εκσυγχρονιστεί τέσσερις οδηγίες για την ΑΥΕ, που αφορούν τα μέσα ατομικής προστασίας, την ιατρική περίθαλψη στα πλοία, τους βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία και την έκθεση σε χημικούς παράγοντες²⁶. Εξάλλου, η Επιτροπή έχει υποβάλει πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας σχετικά με τα μηχανήματα²⁷, με την οποία αντιμετωπίζονται κίνδυνοι που απορρέουν από την ψηφιοποίηση και τη χρήση μηχανημάτων και σχετίζονται επίσης με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων. Επιπλέον, υποβάλλει πρόταση για το πρώτο νομικό πλαίσιο για την τεχνητή νοημοσύνη, με το οποίο αντιμετωπίζονται οι κίνδυνοι που ενέχουν ορισμένα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης που χρησιμοποιούνται στην απασχόληση, τη διαχείριση των εργαζομένων και την πρόσβαση στην αυτοαπασχόληση²⁸. Εντούτοις, οι σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις, ιδίως στον **εξοπλισμό με οθόνη οπτικής**

²⁶ Εξοπλισμοί ατομικής προστασίας (οδηγία 89/656/ΕΟΚ του Συμβουλίου)· ιατρική περίθαλψη στα πλοία (οδηγία 92/29/ΕΟΚ του Συμβουλίου)· βιολογικοί παράγοντες κατά την εργασία (οδηγία 2000/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου)· πέμπτος κατάλογος ενδεικτικών οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης [οδηγία (ΕΕ) 2019/1831 της Επιτροπής].

²⁷ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2019-Machinery-Directive-revision_el

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1623335154975&uri=CELEX%3A52021PC0206>

απεικόνισης και στους χώρους εργασίας, και οι εξελισσόμενες ανάγκες και ικανότητες του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού απαιτούν περαιτέρω σχετικές νομοθετικές επικαιροποιήσεις. Η «Βιομηχανία 5.0»²⁹ προτείνει μια θεώρηση του τρόπου με τον οποίο η ευρωπαϊκή βιομηχανία θα μπορούσε να ηγηθεί στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, συμβιβάζοντας τα δικαιώματα και τις ανάγκες των εργαζομένων με την τεχνολογική πρόοδο και τα όρια του πλανήτη.

Οι μεταβαλλόμενες μορφές εργασίας, που απορρέουν, εκτός των άλλων, από την ψηφιοποίηση και συνοδεύονται από σημαντική αύξηση του πληθυσμού που εργάζεται εξ αποστάσεως, θα απαιτήσουν επίσης νέες και επικαιροποιημένες λύσεις για την ΑΥΕ. Η ταχεία ανάπτυξη των ασύρματων, κινητών και άλλων προηγμένων τεχνολογιών και η αυξημένη χρήση τους για επαγγελματικούς λόγους απαιτούν περαιτέρω ανάλυση της έκθεσης των εργαζομένων στην οπτική ακτινοβολία και σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία, καθώς και των πιθανών δυσμενών επιπτώσεων στην υγεία σε περίπτωση χρήσης συσκευών υψηλότερης ισχύος.

Η Επιτροπή παρακολουθεί τις γενικές εξελίξεις στις νέες μορφές εργασίας και τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα, ιδίως όσες συνδέονται με τη διαδικτυακή οικονομία της κατά παραγγελία οικονομίας. Έχει δρομολογήσει τη δεύτερη φάση διαβούλευσης των κοινωνικών εταίρων, και, εφόσον οι κοινωνικοί εταίροι δεν επιθυμούν τη διενέργεια μεταξύ τους διαπραγματεύσεων, θα προωθήσει πρωτοβουλία για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας ατόμων που εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών στο τέλος του 2021³⁰. Ένας βασικός στόχος αυτής της πρωτοβουλίας είναι να διασφαλιστούν κατάλληλες συνθήκες εργασίας, εκτός των άλλων και σε επίπεδο υγείας και ασφάλειας, για όλα τα άτομα που εργάζονται μέσω πλατφορμών. Με αυτόν τον τρόπο θα αποσαφηνιστεί κυρίως η κατάσταση όσον αφορά το κεκτημένο στον τομέα της ΑΥΕ, το οποίο εφαρμόζεται σε άτομα που αναγνωρίζονται ως εργαζόμενοι αλλά όχι σε άτομα που χαρακτηρίζονται ως αυτοαπασχολούμενοι.

Δεδομένου ότι ξεκινά η υλοποίηση αρκετών πρωτοβουλιών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων³¹, είναι απαραίτητο να αναθεωρηθούν οι τρέχουσες οριακές τιμές για ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που χρησιμοποιούνται σε υφιστάμενους και αναδυόμενους κλάδους³². Πρόκειται για σημαντικό στοιχείο τόσο όσον αφορά το ζήτημα της πράσινης μετάβασης όσο και το ζήτημα της πρόληψης των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία, ιδίως του καρκίνου (βλ. επίσης τμήμα 2.2). Σχετικά με τον **μόλυβδο** και το **κοβάλτιο**, δύο επικίνδυνες ουσίες που χρησιμοποιούνται συχνά στις τεχνολογίες ανανεώσιμης ενέργειας και στην κατασκευή συσσωρευτών, με βάση νέα επιστημονικά

²⁹ https://ec.europa.eu/info/news/industry-50-towards-more-sustainable-resilient-and-human-centric-industry-2021-jan-07_en

³⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=522&furtherNews=yes&newsId=10025>

³¹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f815479a-0f01-11eb-bc07-01aa75ed71a1.0009.02/DOC_1&format=PDF

³² <https://echa.europa.eu/oels-activity-list/-/substance-rev/25140>

στοιχεία, οι οριακές τιμές θα πρέπει να αναθεωρηθούν ή, στην περίπτωση του κοβαλτίου, να καθοριστούν.

Άλλη τέτοιου είδους ουσία είναι ο **αμιάντος**. Η έκθεση στον αμιάντο θα αποτελέσει παράγοντα κινδύνου για την υγεία στο πλαίσιο του κύματος ανακαινίσεων³³, το οποίο στοχεύει στην προσαρμογή των κτιρίων σε ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Αν και η παραγωγή ή η χρήση του δεν επιτρέπονται πλέον στην ΕΕ, οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν από παλιά πρόβλημα με την ανακαίνιση κτιρίων, κατά την οποία συχνά απαιτείται η απομάκρυνση αμιάντου που χρησιμοποιήθηκε πριν από πολλά χρόνια. Η έκθεση σε αμιάντο ευθύνεται για την απώλεια περίπου 88 000 ζώων στην Ευρώπη ετησίως και αντιστοιχεί στο 55-85 % των περιπτώσεων καρκίνου του πνεύμονα που αναπτύχθηκε στην εργασία, ενώ υπολογίζεται ότι τα ποσοστά θνησιμότητας λόγω της συγκεκριμένης έκθεσης θα εξακολουθήσουν να αυξάνονται έως τα τέλη της δεκαετίας του 2020 και κατά τη δεκαετία του 2030³⁴. Ήδη, ισχύουν για τους εργοδότες αυστηρές υποχρεώσεις όσον αφορά την προστασία, τον σχεδιασμό και την κατάρτιση. Εντούτοις, υπό το πρίσμα των πιο πρόσφατων επιστημονικών στοιχείων, η οριακή τιμή έκθεσης για τον αμιάντο πρέπει να μειωθεί. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή δρομολογεί τη δεύτερη διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους³⁵, παράλληλα με το παρόν στρατηγικό πλαίσιο.

- **Εστίαση στους ψυχοκοινωνικούς κινδύνους**

Ήδη πριν από την πανδημία, περίπου 84 εκατομμύρια άνθρωποι³⁶ στην ΕΕ αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας. Το 50 % των εργαζομένων στην ΕΕ θεωρούν το άγχος σύνθηρες στον χώρο εργασίας τους, ενώ το άγχος ευθύνεται για το ήμισυ, περίπου, των συνολικών ημερών απουσίας από την εργασία. Ποσοστό σχεδόν 80 % των διευθυντικών στελεχών εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με το εργασιακό άγχος³⁷.

Ως συνέπεια της πανδημίας, περίπου 40 %³⁸ των εργαζομένων ξεκίνησαν τηλεργασία πλήρους απασχόλησης³⁹. Αυτό καθιστά ασαφή τα παραδοσιακά όρια μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και, σε συνδυασμό με άλλες τάσεις της τηλεργασίας,

³³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Κύμα ανακαινίσεων για την Ευρώπη – οικολογικά κτίρια, θέσεις εργασίας, καλύτερη ζωή, COM/2020/662 final.

³⁴ Κατεργασία του αμιάντου στα έργα ενεργειακής ανακαίνισης (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας). <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/news/workers-health-should-not-be-jeopardised-order-make-buildings-energy-efficient>.

³⁵ Τα έγγραφα της διαβούλευσης θα δημοσιευτούν στην ακόλουθη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?advSearchKey=consultationsocialpartners&mode=advancedSubmit&catId=22&doc_submit=&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0#navItem-1

³⁶ https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/state/docs/2018_healthatglance_rep_en.pdf

³⁷ Eurofound και EU-OSHA (2014), Psychosocial risks in Europe: Prevalence and strategies for prevention, (Ψυχοκοινωνικοί κίνδυνοι στην Ευρώπη: Συχνότητα και στρατηγικές πρόληψης), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

³⁸ Σε σύγκριση με τις αρχές του 2020, όταν 1 στους 10 εργαζόμενους στην ΕΕ εργαζόταν εξ αποστάσεως, πλήρως ή μερικώς, και κατά κανόνα σε επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης σε τομείς τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) και υψηλής έντασης γνώσης.

³⁹ https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc120945_policy_brief_-_covid_and_telework_final.pdf

όπως η διαρκής συνδεσιμότητα, η έλλειψη κοινωνικών επαφών και η αυξημένη χρήση ΤΠΕ, οδήγησε σε πρόσθετη αύξηση των **ψυχοκοινωνικών και εργονομικών κινδύνων**.

Σύμφωνα με στοιχεία, η αντιμετώπιση των κινδύνων που απειλούν την ψυχοκοινωνική ευεξία απαιτεί μια διαδικασία διαφόρων σταδίων, που συνεπάγεται αλλαγές στο περιβάλλον εργασίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδοτεί έργα που αντιμετωπίζουν τις εν λόγω προκλήσεις. Τα έργα στοχεύουν στην ανάπτυξη και υλοποίηση παρεμβάσεων για την προαγωγή της καλής ψυχικής υγείας και την πρόληψη της ψυχικής νόσου στην εργασία. Ειδικότερα, τα έργα «Magnet4Europe»⁴⁰ και «EMPOWER»⁴¹ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» αναμένεται να επιτύχουν καινοτόμα αποτελέσματα. Όσον αφορά το προσωπικό σε θέσεις κρίσιμης σημασίας του τομέα της υγείας και της περιθαλψής, το έργο «RESPOND» στοχεύει στην αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων στην ψυχική υγεία εξαιτίας της πανδημίας COVID-19⁴².

Η Επιτροπή πρόκειται:

- Να εκσυγχρονίσει το νομοθετικό πλαίσιο για την ΑΥΕ που σχετίζεται με την **ψηφιοποίηση**, αναθεωρώντας την οδηγία για τους **χώρους εργασίας** και ⁴³ την οδηγία για τον **εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης**⁴⁴ έως το 2023.
- Να προτείνει τον καθορισμό **οριακών τιμών προστασίας** σχετικά με:
 - τον **αμιάντο** στην οδηγία σχετικά με την έκθεση στον αμιάντο κατά τη διάρκεια της εργασίας⁴⁵ το 2022.
 - τον **μόλυβδο** και τις **δυσκοιανικές ενώσεις** στην οδηγία για τους χημικούς παράγοντες⁴⁶ το 2022.
 - το **κοβάλτιο** στην οδηγία για τους καρκινογόνους και μεταλλαξιογόνους παράγοντες το πρώτο τρίμηνο του 2024.
- Να δρομολογήσει «εκστρατεία του EU-OSHA για υγιείς χώρους εργασίας» την περίοδο 2023-2025 για τη διαμόρφωση ενός ασφαλούς και υγιούς **ψηφιακού μέλλοντος**, που λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη τους **ψυχοκοινωνικούς και εργονομικούς κινδύνους**.
- Να προετοιμάσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους, μια **μη νομοθετική πρωτοβουλία σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με την ψυχική υγεία στην εργασία**, για την αξιολόγηση αναδυόμενων ζητημάτων που σχετίζονται με την ψυχική υγεία των εργαζομένων και την προώθηση καθοδήγησης δράσης πριν από τα τέλη του 2022.

⁴⁰ <https://cordis.europa.eu/project/id/848031>

⁴¹ <https://cordis.europa.eu/project/id/848180>

⁴² <https://www.respond-project.eu>

⁴³ Οδηγία 89/654/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 1989, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας.

⁴⁴ Οδηγία 90/270/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1990, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης.

⁴⁵ Οδηγία 2009/148/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που οφείλονται στην έκθεσή τους στον αμιάντο κατά τη διάρκεια της εργασίας.

⁴⁶ Οδηγία 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου, της 7ης Απριλίου 1998, για την προστασία της υγείας και ασφαλείας των εργαζομένων κατά την εργασία από κινδύνους οφειλομένους σε χημικούς παράγοντες.

- Να αναπτύξει την αναλυτική βάση⁴⁷, **ηλεκτρονικά εργαλεία και καθοδήγηση** για τις εκτιμήσεις των κινδύνων που συνδέονται με τις πράσινες και τις ψηφιακές θέσεις εργασίας και διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των **ψυχοκοινωνικών και εργονομικών κινδύνων**.
- Να ζητήσει από την ομάδα εμπειρογνομόνων που ασχολείται με αποτελεσματικούς τρόπους επενδύσεων στον τομέα της υγείας⁴⁸ να γνωμοδοτήσει σχετικά με τη στήριξη της **ψυχικής υγείας των εργαζομένων στην υγειονομική περίθαλψη και άλλου προσωπικού σε θέσεις κρίσιμης σημασίας** έως τα τέλη του 2021.
- Να διασφαλίσει ότι θα δοθεί η δέουσα συνέχεια στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το **δικαίωμα στην αποσύνδεση**⁴⁹.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- Να επικαιροποιήσουν τα εθνικά νομικά τους πλαίσια, σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, ώστε να ανταποκριθούν στους κινδύνους και τις ευκαιρίες για την ΑΥΕ που σχετίζονται με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εστιάσουν στην αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων για να καταστήσουν πιο αποδοτική την επιθεώρηση της εργασίας, αφενός μέσω πρόληψης και, αφετέρου, μέσω εντοπισμού παραβάσεων της νομοθεσίας.
- Να παρουσιάσουν «αξιολογήσεις από ομοτίμους» οι οποίες να πραγματεύονται ψυχοκοινωνικά και εργονομικά ζητήματα στην εργασία.
- Να ενισχύσουν την παρακολούθηση και τη συλλογή δεδομένων όσον αφορά την κατάσταση των κινδύνων για την ψυχική υγεία και των ψυχοκοινωνικών κινδύνων στους διάφορους τομείς.

Η Επιτροπή καλεί τους κοινωνικούς εταίρους:

- Να αναλάβουν δράση και να επικαιροποιήσουν τις υφιστάμενες συμφωνίες σε διακλαδικό και τομεακό επίπεδο, ώστε να αντιμετωπίσουν τα νέα ζητήματα στον τομέα της ΑΥΕ που σχετίζονται με την ψηφιακή αγορά εργασίας, ιδίως τους ψυχοκοινωνικούς και εργονομικούς κινδύνους, έως το 2023.
- Να καταλήξουν σε από κοινού συμφωνηθείσες λύσεις για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που θέτουν η τηλεργασία, η ψηφιοποίηση και το δικαίωμα στην αποσύνδεση, βασιζόμενοι στη συμφωνία-πλαίσιο των Ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων για την ψηφιοποίηση⁵⁰.

⁴⁷ 2021-2024 OSH overviews on digitalisation and psychosocial risks, in cooperation with EU-OSHA (Επισκοπήσεις της ΑΥΕ σε σχέση με την ψηφιοποίηση και τους ψυχοκοινωνικούς κινδύνους για την περίοδο 2021-2024, σε συνεργασία με τον EU-OSHA).

⁴⁸ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/expert_panel/docs/mandate_workforce_mental-health_en.pdf

⁴⁹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0021_EL.html

⁵⁰ https://www.etuc.org/system/files/document/file2020-06/Final%2022%2006%2020_Agreement%20on%20Digitalisation%202020.pdf

2.2. Βελτίωση της πρόληψης των ασθενειών και των ατυχημάτων που σχετίζονται με την εργασία

Είναι ανάγκη να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για τη μέγιστη δυνατή μείωση των θανάτων που συνδέονται με την εργασία, σύμφωνα με την προσέγγιση «όραμα μηδέν» για τους θανάτους που συνδέονται με την εργασία στην ΕΕ⁵¹. Για τον σκοπό αυτόν, το παρόν στρατηγικό πλαίσιο ενισχύει τη **νοοτροπία πρόληψης**, τόσο σε επίπεδο οργανισμών όσο και μεταξύ μεμονωμένων εργαζομένων. Η πρόληψη των θανάτων που συνδέονται με την εργασία θα καταστεί εφικτή μόνο μέσω: i) διεξοδικής **έρευνας των ατυχημάτων και των θανάτων** στον χώρο εργασίας· ii) εντοπισμού και **αντιμετώπισης των αιτιών για τα εν λόγω ατυχήματα και θανάτους**· iii) **αύξησης της ευαισθητοποίησης** όσον αφορά τους κινδύνους από εργατικά ατυχήματα, τραυματισμούς και επαγγελματικές ασθένειες· και iv) **ενίσχυσης της επιβολής** των υφιστάμενων κανόνων και κατευθυντήριων γραμμών. Τα διδάγματα που αντλήθηκαν από «αποσοβηθέντα ατυχήματα» και κρίσιμα περιστατικά —και η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα εν λόγω συμβάντα— θα οδηγήσουν σε βελτιωμένη ανάλυση και πρόληψη σε όλη την ΕΕ. Για παράδειγμα, στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας στην ΕΕ, ο αριθμός των ατυχημάτων και των θανάτων εξακολουθεί να είναι απαράδεκτα υψηλός. Υπό αυτή την έννοια, είναι σημαντικό να υπάρχουν αξιόπιστα δεδομένα για τον αριθμό των ατυχημάτων και των θανάτων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, καθώς και ολοκληρωμένη ευαισθητοποίηση όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τους πιθανούς κινδύνους για άλλα μέλη της οικογένειας και παιδιά που διαβιούν στον χώρο της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Αιτίες θανάτων που συνδέονται με την εργασία

Ο καρκίνος είναι η κύρια αιτία των θανάτων που συνδέονται με την εργασία στην ΕΕ (Διάγραμμα 3). Εκτιμάται ότι οι καρκινογόνες ουσίες ευθύνονται για 100 000 θανάτους στον χώρο εργασίας εξαιτίας επαγγελματικού καρκίνου κάθε χρόνο. Οι δράσεις ενάντια στον καρκίνο στον χώρο εργασίας είναι σημαντικές συνιστώσες του ευρωπαϊκού σχεδίου για την καταπολέμηση του καρκίνου⁵², το οποίο καθορίζει τη νέα προσέγγιση της ΕΕ για βιώσιμη πρόληψη, θεραπεία και περίθαλψη του καρκίνου. Η δέσμευση της ΕΕ για καταπολέμηση του καρκίνου που σχετίζεται με την εργασία συνάδει επίσης με τη στρατηγική του χάρτη πορείας για τις καρκινογόνες ουσίες⁵³ για την περίοδο 2020-2024, η οποία φέρνει σε επαφή τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους ούτως ώστε να

⁵¹ Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με μία ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις [2020/2084(INI)] καλεί, αφενός, τα κράτη μέλη να δεσμευθούν για την εξάλειψη των θανάτων και τη μείωση των νόσων που συνδέονται με την εργασία έως το 2030 και, αφετέρου, την Επιτροπή να επιτύχει αυτόν τον στόχο μέσω μιας νέας στρατηγικής για την ΑΥΕ.

⁵² https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/non_communicable_diseases/docs/eu_cancer-plan_el.pdf

⁵³ <https://roadmaponcarninogens.eu/>

εφαρμόσουν άμεσα τις οριακές τιμές και άλλες διατάξεις που εγκρίθηκαν σε επίπεδο ΕΕ, περιορίζοντας την έκθεση σε 26 επικίνδυνες ουσίες και, συνεπώς, βελτιώνοντας τις συνθήκες εργασίας για περίπου 40 εκατομμύρια εργαζόμενους.

Διάγραμμα 3: Αιτίες θανάτων που συνδέονται με την εργασία (σε ποσοστό %) στην ΕΕ⁵⁴

Πηγή: «Διεθνής σύγκριση του κόστους των ατυχημάτων και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία», EU-OSHA 2017

Άλλη σημαντική πτυχή για τη βελτίωση της προστασίας του εργαζομένου είναι η αντιμετώπιση των **επαγγελματικών καρδιαγγειακών νοσημάτων**, όπως καρδιοπάθειες ή εγκεφαλικά επεισόδια. Παρότι τα καρδιαγγειακά νοσήματα είναι **η δεύτερη μεγαλύτερη αιτία θανάτων που συνδέονται με την εργασία** στην ΕΕ (Διάγραμμα 3), δεν υπάρχουν πολλά στοιχεία σχετικά με τις υποκείμενες αιτίες τους και τη σύνδεσή τους με επαγγελματικούς κινδύνους. Αυτό συνιστά εμπόδιο στην ανάπτυξη κατάλληλων μέτρων πρόληψης στον χώρο εργασίας. Η περαιτέρω έρευνα και συλλογή στοιχείων, καθώς και η προαγωγή της υγείας στην εργασία, τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο, θα πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα. Οι εν λόγω δράσεις θα πρέπει επίσης να καλύπτουν τις **μυοσκελετικές παθήσεις**, οι οποίες πλήττουν εκατομμύρια εργαζομένων στην ΕΕ⁵⁵. Οι μυοσκελετικές παθήσεις που σχετίζονται με την εργασία μπορούν, στη χειρότερη περίπτωση, να οδηγήσουν σε αναπηρία και συχνά συνδέονται με συνδυασμό φυσικών, ψυχοκοινωνικών, οργανωτικών και ατομικών παραγόντων, και όχι με ένα μεμονωμένο αίτιο.

- **Επικίνδυνες ουσίες**

Επικίνδυνες ουσίες μπορούν να εντοπιστούν σε όλους σχεδόν τους χώρους εργασίας και εκατομμύρια εργαζόμενοι στην ΕΕ εκτίθενται σ' αυτές καθημερινά.

Σε γενικές γραμμές, οι διαδικασίες για την αντιμετώπιση των επικίνδυνων ουσιών βάσει επιστημονικής αξιολόγησης, διαβούλευσης με την τριμερή ACSH και με τη στενή συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών αποδείχθηκαν επιτυχείς, αν και είναι χρονοβόρες και απαιτούν πολλούς πόρους. Στο πλαίσιο του παρόντος στρατηγικού πλαισίου, η μεθοδολογία για την αντιμετώπιση των επικίνδυνων ουσιών θα συνεχίσει να επικαιροποιείται, προκειμένου να εντοπιστούν τρόποι περαιτέρω αύξησης της **αποδοτικότητας ως προς τον καθορισμό οριακών τιμών ΑΥΕ** στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Επιπλέον, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να βελτιώνει

⁵⁴ Τα στοιχεία για την ΕΕ αφορούν την περίοδο πριν από το 2021 και, ως εκ τούτου, περιλαμβάνουν το ΗΒ.

⁵⁵ <https://healthy-workplaces.eu/el/about-topic/what-issue>

τη διασύνδεση μεταξύ ΑΥΕ και κανονισμού REACH⁵⁶, ώστε να διασφαλιστεί η προστασία των εργαζομένων σε συμφωνία με την προσέγγιση «**μία ουσία, μία αξιολόγηση**» και την επικαιροποιημένη προσέγγιση για τη βελτίωση της νομοθεσίας.

Η εν εξελίξει νομοθετική διαδικασία σχετικά με τα όρια για **το ακρυλονιτρίλιο, τις ενώσεις του νικελίου και το βενζόλιο**⁵⁷ στο πλαίσιο της οδηγίας σχετικά με τους καρκινογόνους και μεταλλαξιογόνους παράγοντες θα συμβάλει στην αύξηση της προστασίας 1 εκατομμυρίου και πλέον εργαζομένων από καρκινογόνες και μεταλλαξιογόνες ουσίες. Επιπλέον, η ACSH προβαίνει σε προσδιορισμό των ουσιών που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα στο πλαίσιο της οδηγίας σχετικά με τους καρκινογόνους και μεταλλαξιογόνους παράγοντες και της οδηγίας για τους χημικούς παράγοντες, ώστε να εξασφαλιστούν επικαιροποιημένες οριακές τιμές για τις επικίνδυνες χημικές ουσίες.

Θα δοθεί προτεραιότητα στην επικαιροποίηση και επέκταση της προστασίας των εργαζομένων που εκτίθενται σε **τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες**, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες μπορεί να έχουν δύο είδη διαφορετικών επιπτώσεων: i) επιπτώσεις στη σεξουαλική λειτουργία και τη γονιμότητα· και ii) επιπτώσεις στην ανάπτυξη του εμβρύου ή του παιδιού. Πρόκειται για σοβαρούς κινδύνους για την υγεία, οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν σε αυτόματη αποβολή, θνησιγένεια ή περιορισμένη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών που θα συλληφθούν υπό τις συνθήκες αυτές. Σύμφωνα με εκτίμηση με βάση το χειρότερο σενάριο, οι τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες μπορεί να είναι υπεύθυνες για έως και 1 274 νέες περιπτώσεις προβλημάτων αναπαραγωγικής υγείας ετησίως, που συνεπάγονται οικονομικό κόστος 381 εκατ. EUR κατ' έτος. Ο **μόλυβδος** ευθύνεται για τις περισσότερες ασθένειες που προκαλούνται από τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες⁵⁸. Ως εκ τούτου, η επικείμενη πρόταση για αυστηρότερες δεσμευτικές οριακές τιμές για τον μόλυβδο θα αποτελέσει σημαντικό βήμα προόδου στην αντιμετώπιση των τοξικών για την αναπαραγωγή ουσιών. Ωστόσο, είναι εξίσου σημαντικό να καταρτιστεί ειδικός κατάλογος με τις βασικές τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν επείγοντως. Παράλληλα, η ομάδα εργασίας για τις χημικές ουσίες της ACSH θα συνεχίσει τις συζητήσεις όσον αφορά την ανάγκη να προστεθούν οι τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες και τα επικίνδυνα φαρμακευτικά προϊόντα στους καρκινογόνους και μεταλλαξιογόνους παράγοντες, καθώς και σχετικά με τη μεθοδολογία καθορισμού των οριακών τιμών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν επισημάνει επίσης την ανάγκη προστασίας του υγειονομικού προσωπικού που εκτίθεται σε **επικίνδυνα φαρμακευτικά προϊόντα** και σε άλλους κινδύνους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο EU-OSHA έχουν δρομολογήσει εκτεταμένες μελέτες και συζητήσεις με εμπειρογνώμονες και ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των εν λόγω κινδύνων ως

⁵⁶ Κανονισμός για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (https://ec.europa.eu/environment/chemicals/reach/reach_en.htm).

⁵⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0571>

⁵⁸ Μελέτη σχετικά με τις τοξικές για την αναπαραγωγή χημικές ουσίες. <https://ec.europa.eu/social/>.

μέρος της αποδοτικής παροχής υγειονομικής περίθαλψης. Στο πλαίσιο αυτό, διαπιστώθηκαν η μεγάλη ανάγκη για περαιτέρω κατάρτιση, παροχή οδηγιών και καθοδήγησης, καθώς και οι προκλήσεις που συνδέονται με τη θέσπιση δεσμευτικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου ζητήματος.

Προαγωγή της υγείας στην εργασία

Το υγιές εργατικό δυναμικό αποτελεί θεμελιώδη βάση μιας ισχυρής και ανθεκτικής οικονομίας και κοινωνίας. Η ενθάρρυνση για επιλογή υγιεινών τρόπων ζωής στον χώρο εργασίας μπορεί να μειώσει σημαντικά τη συχνότητα απουσίας από την εργασία, νόσησης, και μη μεταδοτικών νοσημάτων (όπως ο καρκίνος, η παχυσαρκία, τα καρδιαγγειακά νοσήματα και ο διαβήτης). Για παράδειγμα, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου για την καταπολέμηση του καρκίνου, θα δρομολογηθούν δράσεις για τη βελτίωση των βασικών γνώσεων υγείας που αφορούν τους κινδύνους και τους καθοριστικούς παράγοντες εμφάνισης καρκίνου, ώστε να παρασχεθούν στους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων, οι πληροφορίες και τα εργαλεία που χρειάζονται για να κάνουν πιο υγιεινές επιλογές.

Χώροι εργασίας για όλους

Η αναγνώριση της πολυμορφίας, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών και των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, και η καταπολέμηση των διακρίσεων στους κόλπους του εργατικού δυναμικού είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της ασφάλειας και της υγείας γυναικών και ανδρών εργαζομένων, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτίμησης των κινδύνων στην εργασία. Για παράδειγμα, η πανδημία επισήμανε τους κινδύνους λόγω χρήσης εργαλείων και εξοπλισμού που δεν είναι κατάλληλα προσαρμοσμένα (π.χ. γυναίκες στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης αναγκάστηκαν να φορούν μέσα ατομικής προστασίας σχεδιασμένα για άνδρες) και την ανάγκη να παρέχονται ακριβείς, έγκαιρες και εύκολα κατανοητές πληροφορίες, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλοι οι εργαζόμενοι, συμπεριλαμβανομένων των πιο μειονεκτούντων, κατανοούν πλήρως τους κανόνες που εφαρμόζονται στον χώρο εργασίας και ασκούν τα δικαιώματά τους. Θα ενθαρρυνθεί η ανάληψη μέτρων προκειμένου να αποφευχθεί η διακριτική μεταχείριση λόγω φύλου κατά την εκτίμηση και ιεράρχηση των κινδύνων που απαιτούν ανάληψη δράσης, μέσω της διασφάλισης: i) εκπροσώπησης των **φύλων** στις διαβουλεύσεις των εργαζομένων· ii) κατάρτισης προσαρμοσμένης στην προσωπική κατάσταση των εργαζομένων· και iii) αναγνώρισης των κινδύνων ορισμένων επαγγελματιών που επί μακρόν έχουν παραβλεφθεί ή θεωρούνταν «ελαφρά εργασία» (π.χ. εργαζόμενοι παροχής φροντίδας ή καθαριστές).

Σε συμφωνία με τη στρατηγική της Επιτροπής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030⁵⁹, η Επιτροπή θα παρουσιάσει μια δέσμη μέτρων με στόχο να βελτιωθούν οι επιδόσεις των **ατόμων με αναπηρία** στην αγορά εργασίας. Η δέσμη αυτή θα περιλαμβάνει καθοδήγηση και υποστήριξη της αμοιβαίας μάθησης όσον αφορά: την εγγύηση της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία· και τα προγράμματα

⁵⁹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes>

επαγγελματικής αποκατάστασης για άτομα που πάσχουν από χρόνιες παθήσεις ή υπήρξαν θύματα ατυχημάτων.

Η **βία, η παρενόχληση ή οι διακρίσεις στον χώρο εργασίας**, ανεξαρτήτως του αν ασκούνται λόγω φύλου, ηλικίας, αναπηρίας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής και γενετήσιου προσανατολισμού, μπορούν να επηρεάσουν την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων και, συνεπώς, να έχουν αρνητικές συνέπειες για όσους τις υφίστανται, τις οικογένειες, τους συναδέλφους, τους οργανισμούς τους και την κοινωνία γενικότερα. Μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε καταστάσεις εργασιακής εκμετάλλευσης. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει με ποιον τρόπο μπορεί να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της οδηγίας σχετικά με τις κυρώσεις κατά των εργοδοτών (2009/52/EK), μεταξύ άλλων, όσον αφορά τις επιθεωρήσεις εργασίας που στοχεύουν σε ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες εργαζομένων. Η Επιτροπή έχει υποβάλει πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την εξουσιοδότηση των κρατών μελών να κυρώσουν, προς το συμφέρον της ΕΕ, τη Σύμβαση για τη βία και την παρενόχληση, 2019 (αριθ. 190)⁶⁰ της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Η Σύμβαση περιλαμβάνει ειδικούς κανόνες για την έμφυλη βία και παρενόχληση στην εργασία, οι οποίοι θα ισχυροποιηθούν μέσω της επερχόμενης νομοθετικής πρότασης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, όπως ανακοινώθηκε στη στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025⁶¹.

Η Επιτροπή πρόκειται:

- Να προωθήσει την **προσέγγιση «όραμα μηδέν»** όσον αφορά τους θανάτους που συνδέονται με την εργασία μέσω των ακόλουθων:
 - βελτίωσης της συλλογής δεδομένων για τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες και ανάλυση των γενεσιουργών αιτιών κάθε θανάτου ή τραυματισμού που συνδέεται με την εργασία·
 - σύστασης μιας ειδικής τριμερούς ομάδας εργασίας της ACSH με αντικείμενο το «όραμα μηδέν» και ανάπτυξης στοχευμένων δράσεων και εργαλείων ενημέρωσης για αύξηση της ευαισθητοποίησης·
 - ενίσχυσης της επιβολής με παροχή στήριξης στη SLIC για την αύξηση της ευαισθητοποίησης όσον αφορά τη μείωση των θανάτων που συνδέονται με την εργασία σε επίπεδο εταιρείας, ανταλλαγής ορθών πρακτικών και στήριξης για τη βελτίωση της κατάρτισης των επιθεωρήσεων εργασίας.
- Να επικαιροποιήσει τους κανόνες της ΕΕ σχετικά με τις επικίνδυνες ουσίες, με στόχο την καταπολέμηση **του καρκίνου, των αναπαραγωγικών και αναπνευστικών ασθενειών** μέσω των ακόλουθων:
 - έναρξης διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους για τη μείωση των οριακών τιμών **των αναθυμιάσεων συγκόλλησης, των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων, του ισοπρένιου και του 1,4-διοξανίου**

⁶⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0024>

⁶¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52020DC0152>

στο πλαίσιο της οδηγίας για τους καρκινογόνους και μεταλλαξιογόνους παράγοντες⁶² το 2023·

- κατάρτισης ενός καταλόγου προτεραιότητας με τις **τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες** που πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο των σχετικών οδηγιών έως το τέλος του 2021.
- Να παράσχει επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές, μεταξύ άλλων όσον αφορά την κατάρτιση, τα πρωτόκολλα, την εποπτεία και την παρακολούθηση, για την προστασία των εργαζομένων από την έκθεση σε **επικίνδυνα φαρμακευτικά προϊόντα** έως το 2022.
- Να εκπονήσει επισκόπηση της ΑΥΕ στον **τομέα της υγείας και της περίθαλψης**, σε συνεργασία με τον EU-OSHA κατά το πρώτο τρίμηνο του 2024.
- Να στηρίξει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις **μυοσκελετικές παθήσεις, τον καρκίνο και την ψυχική υγεία**, καθώς και την **παρενόχληση και τη διακριτική μεταχείριση λόγω φύλου στον χώρο εργασίας**.
- Να παράσχει ειδικές ανά τομέα πληροφορίες στις ΜΜΕ σε συνεργασία με τον EU-OSHA.
- Να προτείνει νομοθετική πρωτοβουλία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας πριν από το τέλος του 2021.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- Να εργαστούν για την εκπλήρωση της προσέγγισης «**όραμα μηδέν**» όσον αφορά τους θανάτους που συνδέονται με την εργασία στην ΕΕ.
- Να αντιμετωπίσουν τους επαγγελματικούς κινδύνους που συνδέονται με **καρδιαγγειακά νοσήματα**.
- Να προωθήσουν στους εργαζομένους τον ευρωπαϊκό κώδικα κατά του καρκίνου, ώστε να βελτιωθούν οι βασικές γνώσεις τους για την υγεία και να μειωθούν οι κίνδυνοι εμφάνισης καρκίνου.
- Να προβούν σε εκτίμηση και αντιμετώπιση των κινδύνων, με ιδιαίτερη εστίαση στις **ομάδες που έχουν πληγεί περισσότερο από την πανδημία**, όπως τα άτομα με αναπηρία.
- Να στηρίξουν ενεργά την επανένταξη, την απαγόρευση των διακρίσεων και την προσαρμογή των συνθηκών εργασίας για εργαζόμενους που πάσχουν από καρκίνο ή επιβίωσαν μετά από προσβολή από καρκίνο.
- Να προαγάγουν τη **συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου** κατά τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την υποβολή εκθέσεων.
- Να αντιμετωπίσουν με ενεργό τρόπο **τους κινδύνους στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης**, θέτοντας σε εφαρμογή και υλοποιώντας διαδικασίες ασφαλούς εργασίας και παρέχοντας την **κατάλληλη κατάρτιση**.
- Να παράσχουν βελτιωμένη **καθοδήγηση και κατάρτιση** όσον αφορά την εκτίμηση των κινδύνων και τα μέτρα πρόληψης, ιδίως **σε πολύ μικρές**

⁶² Πέμπτη αναθεώρηση της οδηγίας για τους καρκινογόνους και μεταλλαξιογόνους παράγοντες.

επιχειρήσεις και σε ΜΜΕ.

Να παράσχουν **κατάρτιση σε γεωργούς** μέσω των υπηρεσιών παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ώστε να ενισχυθούν οι δεξιότητες και η γνώση τους ως προς τους κανόνες για την υγεία και την ασφάλεια στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, συμπεριλαμβανομένης της ασφαλούς χρήσης χημικών ουσιών και ιδίως φυτοπροστατευτικών προϊόντων. *Η Επιτροπή καλεί τους κοινωνικούς εταίρους:*

- Να αναπτύξουν καθοδήγηση για τον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, εστιάζοντας, μεταξύ άλλων, στην προστασία των εργαζομένων από την έκθεση σε **επικίνδυνα φαρμακευτικά προϊόντα**, προετοιμάζοντας το έδαφος για την ανάπτυξη του εργαλείου διαδικτυακής διαδραστικής εκτίμησης κινδύνου (OiRA) ειδικά για τον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, σε συνεργασία με τον EU-OSHA.

2.3. Αύξηση της ετοιμότητας — ταχεία αντίδραση σε απειλές

Στη διάρκεια περιόδων κρίσης, όπως αυτή της νόσου Covid-19, η ασφάλεια και η υγεία στην εργασία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, συνδράμοντας εργαζόμενους, επιχειρήσεις και κυβερνήσεις στην προστασία ζώων και στη διαχείριση κινδύνων για την ευεξία, στη συνέχεια και τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό να αντληθούν **διδάγματα από την πανδημία COVID-19** και να αυξηθεί η ετοιμότητα για ενδεχόμενες μελλοντικές υγειονομικές κρίσεις, αλλά και ενόψει της επιστροφής στην εργασία μετά την πανδημία. Θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα σε μέτρα αυξημένης υγιεινής, σε μη φαρμακευτικές παρεμβάσεις και στη στήριξη της ψυχικής υγείας, μέσω βελτίωσης του έγκαιρου χαρακτήρα και της αποτελεσματικότητας της αντίδρασης σε ανάλογες κρίσεις, καθώς και να αναπτυχθούν περαιτέρω συνέργειες μεταξύ ΑΥΕ και δημόσιας υγείας. Επομένως, το παρόν πλαίσιο συμβάλλει στις πολιτικές για την υγεία και στην αύξηση της ετοιμότητας για το μέλλον, παράλληλα με την ανακοίνωση σχετικά με τα πρώτα διδάγματα που αντλήθηκαν από την πανδημία COVID-19⁶³.

Η πανδημία Covid-19 αποκάλυψε τη σημασία που έχει για την αντιμετώπιση των κινδύνων για την υγεία των εργαζομένων σε περίπτωση υγειονομικής κρίσης η ύπαρξη μιας γενικής υποχρέωσης-πλαισίου για διενέργεια **εκτίμησης κινδύνων και λήψη προληπτικών μέτρων** από τους εργοδότες. Υπογράμμισε ότι είναι ανάγκη, περισσότερο από ποτέ, οι εργαζόμενοι να επωφελούνται από ένα εργασιακό περιβάλλον που μειώνει τον κίνδυνο μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων. Μετά την έξαρση της πανδημίας, ο EU-OSHA έχει καταρτίσει αρκετά έγγραφα καθοδήγησης και έχει αναπτύξει εργαλεία⁶⁴, σε διαβούλευση με τις εθνικές αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους, τα οποία επέτρεψαν

⁶³ https://ec.europa.eu/info/files/communication-early-lessons-covid-19-pandemic_en

⁶⁴ <https://osha.europa.eu/el/themes/covid-19-resources-workplace>

στους εργοδότες, ιδίως στις ΜΜΕ, να ενημερωθούν ως προς τον τρόπο συμμόρφωσης⁶⁵ με τις απαιτήσεις ΑΥΕ κατά τα διάφορα στάδια της πανδημίας. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα αναπροσαρμοστούν με βάση τη σταδιακή κατανόηση των κινδύνων από την επιστημονική κοινότητα και τα αντίστοιχα μέτρα για τη δημόσια υγεία. Επιπλέον, η Επιτροπή θα αναπτύξει **διαδικασίες έκτακτης ανάγκης και καθοδήγηση** της ΕΕ για την ΑΥΕ, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία εφαρμογή των μέτρων σε ενδεχόμενες μελλοντικές κρίσεις. Στα προαναφερθέντα θα περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, προβλέψεις για επικαιροποιημένες εκτιμήσεις κινδύνου, μηχανισμοί στη διάθεση των κρατών μελών ώστε να ενημερώνουν έγκαιρα την Επιτροπή σχετικά με την εμφάνιση υγειονομικών απειλών σε διάφορους τομείς και χώρους εργασίας, καθώς και σχετικά με τα συναφή εθνικά σχέδια για την ΑΥΕ.

Παράλληλα, ο ιός SARS-CoV-2 ταξινομήθηκε στο πλαίσιο της **οδηγίας για τους βιολογικούς παράγοντες**⁶⁶ με διαδικασία επείγουσας ανάγκης. Η απόφαση αυτή συμβάλλει στο να διασφαλιστεί η προστασία των εργαζομένων σε εγκαταστάσεις όπου πραγματοποιείται άμεσος χειρισμός του ιού, όπως οι μονάδες παραγωγής εμβολίων και τα κέντρα διανομής. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί πλέον την εφαρμογή της και θα συντάξει οδηγίες για τους επιθεωρητές εργασίας, ώστε να συμβάλει στη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των μέτρων.

Η πανδημία αποκάλυψε επίσης ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μετακινούμενοι και διασυννοριακοί εργαζόμενοι, συμπεριλαμβανομένων των **εποχικών εργαζομένων** εντός και εκτός ΕΕ, ενδέχεται να είναι πιο εκτεθειμένοι σε ανθυγιεινές και επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης και εργασίας, όπως διαμονή σε ανεπαρκείς ή υπερπλήρεις κατοικίες και έλλειψη ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους. Η Επιτροπή εκτόνησε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους εποχικούς εργαζόμενους και τους εργαζόμενους στον τομέα των μεταφορών στην ΕΕ στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19. Στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές καλούνται τα κράτη μέλη και οι εταιρείες να διασφαλίσουν συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις τους για την προστασία των εργαζομένων που ασκούν απαραίτητα καθήκοντα και των ευάλωτων εργαζομένων τους, μεταξύ άλλων εκπληρώνοντας τις οικείες υποχρεώσεις ΑΥΕ. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας (ELA), με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εγκαινίασε επίσης τον Ιούνιο του 2021 την εκστρατεία ευαισθητοποίησης «Δικαιώματα παντός καιρού» (Rights for all seasons), επιστώντας την προσοχή στην ανάγκη για προαγωγή δίκαιων και ασφαλών συνθηκών εργασίας για τους εποχικούς εργαζόμενους που απασχολούνται σε χώρες της ΕΕ⁶⁷. Επιπλέον, ο EU-OSHA διενεργεί, σε συνεργασία με τη SLIC, έρευνα σχετικά με τις απόψεις των επιθεωρητών εργασίας όσον αφορά την ΑΥΕ σε επαγγέλματα υψηλού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της εποχικής εργασίας, σε όλα τα κράτη μέλη.

⁶⁵ <https://osha.europa.eu/el/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>

⁶⁶ Οδηγία 2000/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Σεπτεμβρίου 2000, για την προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω έκθεσής τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία.

⁶⁷ <https://www.ela.europa.eu/en/news/rights-all-seasons-european-labour-authority-supports-fair-work-seasonal-workers>

Παρότι η προσέγγιση της ΕΕ για την ΑΥΕ επικεντρώνεται στην πρόληψη, είναι εξίσου σημαντικό να παρασχεθεί στήριξη σε εργαζόμενους που προσβλήθηκαν από τη νόσο Covid-19 και σε οικογένειες που έχασαν μέλη τους εξαιτίας έκθεσης στον ιό SARS-CoV-2 κατά την εργασία. Για τον σκοπό αυτόν, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν αναφέρει ότι αναγνωρίζουν τη νόσο COVID-19 ως επαγγελματική ασθένεια. Αν και οι επαγγελματικές ασθένειες συνιστούν ζήτημα στενά συνδεδεμένο με την κοινωνική ασφάλιση, η οποία αποτελεί εθνική αρμοδιότητα, **η σύσταση της Επιτροπής για τις επαγγελματικές ασθένειες**⁶⁸ προωθείται η αναγνώριση των επαγγελματικών ασθενειών που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της σύστασης από τα κράτη μέλη, με στόχο να προαχθεί η σύγκλιση.

Η νόσος Covid-19 έχει ήδη αναγνωριστεί ως επαγγελματική ασθένεια ή εργατικό ατύχημα σε 25 κράτη μέλη. Η Γαλλία, για παράδειγμα, εξέδωσε κυβερνητικό διάταγμα τον Σεπτέμβριο του 2020, το οποίο προβλέπει ότι, για τους εργαζόμενους στην υγειονομική περίθαλψη, καθώς και συναφείς εργαζόμενους και επαγγελματίες, οι περιπτώσεις κρουσμάτων που καταλήγουν σε σοβαρή αναπνευστική λοίμωξη θα αναγνωρίζονται αυτόματα ως επαγγελματική ασθένεια. Επιπλέον, στις περιπτώσεις αυτές η Γαλλία προβλέπει την καταβολή αποζημίωσης. Στη Δανία, τα κρούσματα της νόσου COVID-19 μπορούν να αναγνωρίζονται και να αποζημιώνονται τόσο ως επαγγελματική ασθένεια όσο και ως εργατικό ατύχημα σε όλα τα επαγγέλματα, έπειτα από αξιολόγηση των αρμόδιων αρχών.

Η Επιτροπή πρόκειται:

- Να ξεκινήσει άμεσα εμπειριστατωμένη αξιολόγηση των επιπτώσεων της πανδημίας και της αποδοτικότητας των ενωσιακών και εθνικών πλαισίων ΑΥΕ, ώστε να θεσπίσει **διαδικασίες έκτακτης ανάγκης και καθοδήγηση για την ταχεία ανάπτυξη, εφαρμογή και παρακολούθηση μέτρων σε περίπτωση ενδεχόμενων μελλοντικών υγειονομικών κρίσεων**, σε στενή συνεργασία με παράγοντες δημόσιας υγείας.
- Να επικαιροποιήσει τη **σύσταση της Επιτροπής για τις επαγγελματικές ασθένειες** ώστε να **συμπεριλάβει τη νόσο COVID-19** έως το 2022.
- Να συντάξει **οδηγίες για τους επιθεωρητές εργασίας** σχετικά με την αξιολόγηση της ποιότητας των εκτιμήσεων κινδύνου και των μέτρων διαχείρισης κινδύνου στο πλαίσιο της οδηγίας για τους βιολογικούς παράγοντες έως το 2022.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- Να καταρτίσουν σχέδια ετοιμότητας για μελλοντικές κρίσεις στο πλαίσιο των εθνικών στρατηγικών ΑΥΕ, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών και εργαλείων της ΕΕ.
- Να καταρτίσουν μηχανισμούς συντονισμού μεταξύ των αρχών για τη δημόσια υγεία και την ΑΥΕ έως το 2023.
- Να ενισχύσουν την παρακολούθηση και τις αποτελεσματικές επιθεωρήσεις όσον αφορά τις υποχρεώσεις ΑΥΕ για τους εποχικούς εργαζόμενους σε επαγγέλματα υψηλού κινδύνου.

⁶⁸ Σύσταση της Επιτροπής, της 19ης Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με τον ευρωπαϊκό κατάλογο των επαγγελματικών ασθενειών.

- Να ενισχύσουν τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ επιθεωρήσεων εργασίας και άλλων σχετικών εθνικών αρχών, με στόχο να βελτιωθούν τα πρότυπα υγείας και ασφάλειας σε όλους τους τομείς απασχόλησης.

3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Το παρόν στρατηγικό πλαίσιο θα βασιστεί σε: i) ενισχυμένη **βάση τεκμηρίωσης**; ii) ισχυρό **κοινωνικό διάλογο**; iii) κινητοποίηση **χρηματοδότησης**; iv) βελτιωμένη **επιβολή**; και v) **ευαισθητοποίηση**.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν **πράσινα και ψηφιακά ζητήματα στο πλαίσιο των εθνικών στρατηγικών για την ΑΥΕ και να βελτιώσουν την πρόληψη και την ετοιμότητα**, ώστε να διασφαλίσουν ότι τα επικαιροποιημένα μέτρα και οι επικαιροποιημένες προσεγγίσεις εφαρμόζονται στον χώρο εργασίας.

Σε επίπεδο επιχείρησης, αυτό θα εκφραστεί με τη μορφή **σχεδιασμού και λήψης προληπτικών μέτρων από πλευράς των εργοδοτών**. Απαιτείται στοχευμένη και επικαιροποιημένη **καθοδήγηση** καθώς και **ευαισθητοποίηση και ψηφιακά εργαλεία**, με ιδιαίτερη εστίαση στις ΜΜΕ για τη στήριξή τους στη μετάβαση αυτή, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας των εργαζομένων και βιώσιμες λύσεις, και παράλληλα να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα.

- ***Κοινωνικός διάλογος***

Οι κοινωνικοί εταίροι είναι οι πλέον κατάλληλοι για την εξεύρεση λύσεων προσαρμοσμένων στις συνθήκες μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας ή ενός συγκεκριμένου τομέα. Ο τομεακός κοινωνικός διάλογος στην ΕΕ συμβάλλει σημαντικά στην αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για την ΑΥΕ. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τους κοινωνικούς εταίρους ώστε να προσδιοριστούν τα συναφή πεδία και οι δράσεις σε τομεακό επίπεδο για την εφαρμογή του παρόντος στρατηγικού πλαισίου.

- ***Βάση τεκμηρίωσης***

Η έρευνα και η συλλογή δεδομένων, τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο, συνιστούν προϋπόθεση για την πρόληψη των ασθενειών και των ατυχημάτων που σχετίζονται με την εργασία. Οι επιστημονικές συμβουλές και οι τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις ενσωματώνονται στη νομοθεσία και την πολιτική για την ΑΥΕ. Με αυτόν τον τρόπο η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει τη χάραξη τεκμηριωμένης πολιτικής, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση του 2021 για τη βελτίωση της νομοθεσίας⁶⁹.

Οι έρευνες, η συλλογή δεδομένων και οι στοχευμένες αξιολογήσεις από ομοτίμους σχετικά με ειδικά θέματα του παρόντος πλαισίου, τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, θα αποτελέσουν τα βήματα προς την κατεύθυνση επίτευξης των στόχων για αντιμετώπιση της αλλαγής, πρόληψη και ετοιμότητα στον τομέα της ΑΥΕ. Τα μέτρα

⁶⁹ https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-joining-forces-make-better-laws_en

πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου και να είναι προσαρμοσμένα στις συνθήκες όλων των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων: i) των αναγκών των νέων εργαζόμενων που εισέρχονται στον εργασιακό βίο· ii) των αναγκών των ατόμων με αναπηρία· και iii) των αναγκών του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού, το οποίο είναι ανάγκη να συμβαδίσει με την ταχεία εξέλιξη της σύγχρονης τεχνολογίας και στους κόλπους του οποίου έχει αυξηθεί η εξάπλωση χρόνιων παθήσεων και ασθενειών που προκαλούν αναπηρία⁷⁰.

- ***Εφαρμογή και παρακολούθηση του στρατηγικού πλαισίου***

Η επιτυχία του παρόντος στρατηγικού πλαισίου εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από την εφαρμογή του σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Για να επιτευχθεί αυτό, τα κράτη μέλη καλούνται: i) να επικαιροποιήσουν τις οικείες υφιστάμενες στρατηγικές για την ΑΥΕ· ii) να αποτυπώσουν την επικαιροποιημένη προσέγγιση για την προστασία του εργαζομένου σε τοπικό επίπεδο· και iii) να αντιμετωπίσουν την πτωτική τάση που παρατηρείται στον αριθμό των επιθεωρήσεων εργασίας που διενεργούνται σε ορισμένα κράτη μέλη⁷¹ ενισχύοντας τις επιτόπιες επιθεωρήσεις.

Στη **σύνοδο κορυφής για την αποτίμηση της ΑΥΕ** το 2023, στην οποία θα συμμετάσχουν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη, οι κοινωνικοί εταίροι, ο EU-OSHA και άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, θα αξιοποιηθούν τα πρώτα διδάγματα που αντλήθηκαν και θα προταθεί τυχόν αναγκαίος αναπροσανατολισμός της παρούσας στρατηγικής. Η σύνοδος κορυφής θα επικεντρωθεί στην πρόοδο που επιτεύχθηκε ως προς την προσέγγιση «όραμα μηδέν» όσον αφορά τους θανάτους που συνδέονται με την εργασία, καθώς και στην ετοιμότητα απέναντι σε ενδεχόμενες μελλοντικές απειλές για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.

Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η Επιτροπή πρότεινε την ένταξη ενός **νέου δείκτη θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων** στον αναθεωρημένο κοινωνικό πίνακα αποτελεσμάτων. Ο νέος αυτός δείκτης θα αποτελέσει βασικό στοιχείο για την παρακολούθηση του «οράματος μηδέν» της ΕΕ.

Το παρόν στρατηγικό πλαίσιο θα συμβάλει επίσης στη βελτίωση της **εφαρμογής και επιβολής του υφιστάμενου δικαίου της ΕΕ**, για παράδειγμα, στο πλαίσιο του **έργου των επιθεωρητών εργασίας**, με τη στήριξη των σχετικών φορέων (π.χ. της ACSH, του EU-OSHA και της SLIC). Η παροχή καθοδήγησης και κατάρτισης, σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, στους επιθεωρητές εργασίας για την προώθηση της συνεργασίας και καινοτόμων μεθόδων επιθεώρησης συμβάλλει στη βελτίωση της συνεκτικής επιβολής σε

⁷⁰ The ageing workforce: implications for occupational safety and health. A research review (Γηράσκον εργατικό δυναμικό: επιπτώσεις στην ασφάλεια και την υγεία στην εργασία. Ερευνητική επισκόπηση). EU-OSHA, 2016.

⁷¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021): «Study to support the evaluation of the EU Strategic Framework on health and safety at work 2014-2020 – Final Report» (Μελέτη για τη στήριξη της αξιολόγησης του στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για την υγεία και ασφάλεια στην εργασία κατά την περίοδο 2014-2020 – Τελική έκθεση).

όλα τα κράτη μέλη. Επιπλέον, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τον EU-OSHA για την ανάπτυξη υποστηρικτικών εργαλείων και καθοδήγησης για τους εργοδότες, ιδίως τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, προκειμένου αυτοί να συμμορφωθούν με τη νομοθεσία για την ΑΥΕ.

- ***Ευαισθητοποίηση και ανάπτυξη ικανοτήτων***

Για την εκπλήρωση της προσέγγισης «όραμα μηδέν» όσον αφορά τους θανάτους που συνδέονται με την εργασία συντρέχουν οι εξής δύο προϋποθέσεις: i) **αύξηση της ευαισθητοποίησης** όσον αφορά τους κινδύνους από εργατικά ατυχήματα, τραυματισμούς και επαγγελματικές ασθένειες· ii) **ανάπτυξη ικανοτήτων** των εργοδοτών, ώστε να διασφαλιστεί η ασφάλεια στην εργασία χάρη στην κατάρτιση και την εκπαίδευση· και iii) αποδοχή από πλευράς όλων των παραγόντων της ευθύνης τους να τηρούν τους κανόνες και τις κατευθυντήριες γραμμές. Η ευαισθητοποίηση θα βρίσκεται διαρκώς στο επίκεντρο του EU-OSHA, κυρίως μέσω της διενέργειας επισκόπησης με θέμα την ΑΥΕ σχετικά με την ψηφιοποίηση και την εκστρατεία για υγιείς χώρους εργασίας την περίοδο 2023-2025: ΑΥΕ και ψηφιοποίηση. Με αυτόν τον τρόπο, θα υπάρξει συμβολή στην εμβάθυνση της γνώσης και σε αυξημένη ευαισθητοποίηση όσον αφορά τους κινδύνους που ενέχουν οι εν λόγω εξελίξεις.

- ***Χρηματοδότηση***

Οι πόροι της ΕΕ, κυρίως οι πόροι του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και της πολιτικής συνοχής, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κινητοποίηση επενδύσεων σε δράσεις για την ΑΥΕ. Πάνω από 50 % του νέου μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ και του NextGenerationEU θα χρησιμοποιηθεί για τη στήριξη του εκσυγχρονισμού της ΕΕ, ιδίως μέσω επενδύσεων σε έρευνα και καινοτομία, στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, στην ετοιμότητα, στην ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) διατίθεται για τη στήριξη μέτρων που αποσκοπούν στην προώθηση της βιώσιμης, ποιοτικής απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης, με ποσοστό 25 % να προορίζεται ειδικά για την τελευταία. Τα κράτη μέλη μπορούν να αξιοποιήσουν το ΕΚΤ+ για επενδύσεις: i) σε καινοτόμες και πιο παραγωγικές εργασιακές ρυθμίσεις· ii) σε κατάρτιση· iii) σε εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με υγιεινούς τρόπους ζωής· iv) στην ευεξία στην εργασία· και v) στη στήριξη των επιθεωρητών εργασίας. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) μπορεί να συμβάλει ώστε να δημιουργηθούν πιο κατάλληλα προσαρμοσμένα περιβάλλοντα εργασίας, ψηφιακές λύσεις και εξοπλισμός. Το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής μπορούν να στηρίξουν τη συνδεσιμότητα των αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών. Το νέο πρόγραμμα της ΕΕ για την υγεία —«Η ΕΕ για την υγεία» της περιόδου 2021-2027— θα στηρίξει εξάλλου σε σημαντικό βαθμό την καταπολέμηση του καρκίνου. Επιπλέον, το πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» της περιόδου 2021-2027 θα συνεισφέρει: i) στην πρόληψη των ασθενειών και την προαγωγή της υγείας σε έναν γηράσκοντα πληθυσμό· και ii) στην αυξημένη εποπτεία των απειλών για την υγεία. Η ΕΕ θα στηρίξει επίσης τα κράτη μέλη στην έρευνα στον τομέα της

υγείας μέσω της αποστολής⁷² για τον καρκίνο στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», η οποία ενσωματώνει καινοτόμες προσεγγίσεις για την έρευνα και τη δημόσια υγεία, με έμφαση στην πρόληψη του καρκίνου, και θα τους παράσχει επίσης στήριξη σχετικά με τις υποδομές που απαιτούνται για τα ψηφιακά εργαλεία υγείας μέσω του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη». Αρκετά ζητήματα που σχετίζονται με την ΑΥΕ έχουν ενταχθεί σε προτάσεις στο πλαίσιο των πρώτων προγραμμάτων εργασίας του «Ορίζων Ευρώπη», υπό το σκέλος «Υγεία». Επιπλέον, τα αποτελέσματα της εν εξελίξει έρευνας που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία θα προσφέρουν πολύτιμα στοιχεία, για παράδειγμα σχετικά με την ψυχική υγεία στην εργασία⁷³. Το νέο Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης είναι επίσης διαθέσιμο για να συνδράμει τα κράτη μέλη στον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στον τομέα της ΑΥΕ.

4. ΠΡΩΘΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΑΥΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

Σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο, οι απειλές για την υγεία και την ασφάλεια δεν γνωρίζουν σύνορα. Οι χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο επωφελούνται από την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και τη γνώση που αποκτούν η μία από τις εμπειρίες της άλλης. Είναι καίριας σημασίας να **ενισχυθεί η στενή συνεργασία με τις χώρες-εταίρους της ΕΕ, τους περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς και άλλα διεθνή φόρουμ προκειμένου να τεθούν υψηλότερα πρότυπα για την ΑΥΕ παγκοσμίως.**

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (στο εξής: ΔΟΕ) για την εφαρμογή και την παρακολούθηση της διακήρυξης της εκατονταετηρίδας του 2019 για το μέλλον της εργασίας. Η συνεργασία αυτή θα περιλαμβάνει υποστήριξη για την ένταξη του δικαιώματος σε ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας στις θεμελιώδεις αρχές και τα δικαιώματα στην εργασία της ΔΟΕ. Η συνεργασία με τη ΔΟΕ και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) σε επίπεδο δεδομένων και γνώσης θα είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η συνεργασία αυτή θα περιλαμβάνει παροχή στήριξης, από κοινού με τα κράτη μέλη, για τη δημιουργία ενός νέου δείκτη θνησιμότητας λόγω ασθενειών που αποδίδονται σε παράγοντες επαγγελματικού κινδύνου στο πλαίσιο των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

Η Επιτροπή θα ενισχύσει την ΑΥΕ σε παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού και εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε χώρες χαμηλού ή μεσαίου εισοδήματος. Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτό θα συμπεριληφθεί η συνέχιση της συμμετοχής σε πρωτοβουλίες-πλαίσια, όπως το ταμείο «Vision Zero» της G7, η συμφωνία για ασφαλέστερους χώρους εργασίας της G20 και το δίκτυο εμπειρογνομόνων για την ΑΥΕ.

Είναι απαραίτητο: i) να διασφαλιστεί ότι τα πρότυπα ΑΥΕ λαμβάνονται δεόντως υπόψη ως μέρος των υποχρεωτικών δεσμεύσεων για τα εργασιακά και κοινωνικά πρότυπα και

⁷² Η αποστολή έχει ως γενικό στόχο «τη διάσωση άνω των 3 εκατομμυρίων ζωών έως το 2030 και, για όσους πάσχουν από καρκίνο, τη μεγαλύτερη διάρκεια και καλύτερη ποιότητα ζωής».

⁷³ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/03a2c022-9c01-11eb-b85c-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-199503195#document-info>

ii) να προαχθεί το ευρύτερο θέμα της αξιοπρεπούς εργασίας στις μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ. Η αποτελεσματική εφαρμογή των εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ αναμένεται να στηρίξει τις εν λόγω δεσμεύσεις, ακολουθώντας το πρόσφατο παράδειγμα της συμφωνίας οικονομικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ιαπωνίας.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να αναπτύσσει διμερή συνεργασία με χώρες-εταίρους για την προαγωγή καλύτερων συνθηκών εργασίας, αντιμετωπίζοντας έτσι τις ανισότητες και προωθώντας την ανθρώπινη ανάπτυξη παγκοσμίως. Επιπλέον, θα συνεχιστεί η διμερής συνεργασία με τις ΗΠΑ στο πλαίσιο ενός αναθεωρημένου και επικαιροποιημένου κοινού θεματολογίου ΑΥΕ, ενώ θα δρομολογηθούν νέες συνεργασίες, ειδικότερα με τον Καναδά.

Οι υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες θα στηριχθούν στις προσπάθειές τους για εναρμόνιση των οικείων νομικών πλαισίων και πολιτικών για την ΑΥΕ με το κεκτημένο της ΕΕ. Όσον αφορά τα Δυτικά Βαλκάνια, προβλέπεται στήριξη μέσω: i) της διαδικασίας οικονομικού και μεταρρυθμιστικού προγράμματος· ii) συνεδριάσεων υποεπιτροπών· iii) διαπραγματεύσεων βάσει του κεφαλαίου 19, κατά περίπτωση· και iv) παροχής χρηματοδοτικής συνδρομής σε δραστηριότητες του EU-OSHA και για τη στήριξη των υπηρεσιών ΑΥΕ.

Διμερής συνεργασία για την ΑΥΕ θα αναπτυχθεί επίσης με τις χώρες της Ανατολικής και Νότιας Γειτονίας της ΕΕ, καθώς και μέσω προώθησης της περιφερειακής συνεργασίας, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης και της Ένωσης για τη Μεσόγειο.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το παρόν στρατηγικό πλαίσιο στοχεύει στην κινητοποίηση των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών με άξονα κοινές προτεραιότητες σχετικά με την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων. Αφορά όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που ασχολούνται με την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία (εθνικές διοικήσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιθεωρήσεων εργασίας, εργοδότες, εργαζόμενους και άλλους αρμόδιους για την ΑΥΕ φορείς) και διαμορφώνει ένα πλαίσιο δράσης, συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους με στόχο: i) την αντιμετώπιση της **αλλαγής** στον νέο κόσμο της εργασίας· ii) τη βελτίωση της **πρόληψης** των ατυχημάτων και των ασθενειών στον χώρο εργασίας, σύμφωνα με την **προσέγγιση «όραμα μηδέν»**· και iii) την αύξηση της **ετοιμότητας** για ενδεχόμενες μελλοντικές υγειονομικές κρίσεις.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να επικαιροποιήσουν και να καταρτίσουν τις οικείες εθνικές στρατηγικές για την ΑΥΕ σύμφωνα με το παρόν στρατηγικό πλαίσιο —σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους— ώστε να διασφαλιστεί η εφαρμογή των νέων μέτρων στην πράξη. Η **σύννοδος κορυφής του 2023 για την ΑΥΕ** θα επιτρέψει να

αποτιμηθεί η πρόοδος που επιτεύχθηκε όσον αφορά το παρόν φιλόδοξο πλαίσιο, καθώς και να διενεργηθεί αξιολόγηση της προσαρμογής υπό το πρίσμα του ραγδαίως μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος.